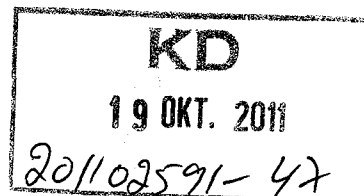

Institutt for energiteknikk

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Instituttveien 18
Postboks 40, NO-2027 Kjeller
Tlf: +47 63 80 60 00
Faks: +47 63 81 63 56
Org. nr.: NO 959 432 538
Web: www.ife.no

Vår ref.: ESD/BF/tj
Dir. tlf: +47 63 80 61 64
E-mail: forneva.dugstad@ife.no

Deres ref.: 201102591

Dato: 2011-10-14

Fagerbergutvalgets utredning NOU 2011:6; Et åpnere forskningssystem

Institutt for energiteknikk (IFE), vil med dette takke for muligheten til å spille inn kommentarer til Fagerbergutvalgets utredning NOU 2011:6 *Et åpnere forskningssystem*.

IFE er et internasjonalt ledende teknisk-industrielt forskningsinstitutt, med betydelige aktiviteter innen fornybar energi, petroleum og nukleær aktivitet.

IFE har merket seg at Fagerbergutvalget i sin utredning har valgt å fokusere hovedsakelig på tiltak rettet mot UoH-sektoren, mens instituttsektoren er lite omhandlet. Det er imidlertid en viktig forskjell på UoH-sektoren og forskningsinstitutter ved at UoH-forskernes lønninger er sikret gjennom bevilgningene uavhengig av om de har en kunde som er villig til å betale for det forskningsarbeidet som utføres eller ikke. Instituttsektoren må skaffe de ansattes lønninger ved å frembringe prosjekter som skal betale forskernes lønninger, i tillegg til finansiering av infrastruktur og utstyr som er viktig for å gjennomføre prosjektene.

Vi har likevel valgt å gi innspill der det synes relevant, og har knyttet høringssvaret til de problemstillingene som utvalget har listet i utredningens kapittel 1.5.

Hvordan fordeles offentlige FoU-ressurser i Norge og i andre land, og er det noe å lære av de internasjonale erfaringene?

Utvalget foreslår sitat: "en stor, åpen konkurransearena i Forskningsrådet hvor alle forskere kan søke om støtte uavhengig av tematisk orientering (Åpen konkurransearena)". Dette begrunnes i utvalgets vurdering av at det norske forskningssystemet i løpet av de senere årene har utviklet seg i en mer "lukket" retning.

IFE slutter seg til en økt satsing på frie midler, slik som FRIPRO-programmet i Forskningsrådet, men vil understreke at det ikke må gå på bekostning av de tematiske satsingene, slik det med en viss fare kan leses ut av rapporten. Tematiske satsinger og strategier innen norsk forskning er viktige for instituttsektoren for å gi disse aktørene en viss forutsigbarhet for egne satsinger og investeringer.

Hvordan kan vi utvikle et bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere sammenhengen mellom innsats, resultater og samfunnseffekter i offentlig finansiert forskning?

Hvordan kan vi få mer ut av ressursene i offentlig finansiert forskning?

Utvalget foreslår en styrking av resultatbasert finansiering, på institusjonsnivå og som resultatbasert omfordeling mellom institusjoner.

For forskningsinstitutter, som IFE, innebærer forslaget på institusjonsnivå ikke økte rammer, og vil derfor være krevende innenfor de stramme rammene som eksisterer i dag. Tanken om å bruke incentiver for forskere og gode prosjekter er god, men det krever ekstra midler. Som eksempel fra annen sammenheng kan nevnes bruk av incentiver for tilknytning og gjennomføring av dr.gradsutdanning i prosjekter i instituttsektoren, der det foreslås å sette inn friske midler til en slik incentivordning.

Resultatbasert omfordeling mellom institusjonene har allerede vært i bruk noen år, gjennom resultatbasert tildeling av grunnbevilgning til instituttene. Dette har likevel utgjort så liten del av totale bevilgninger (<10 %), at effekten har vært liten.

Åpning for en større andel av resultatbasert omfordeling av driftsmidler, kombinert med forslaget om en større ramme for basisbevilgning til instituttene, setter saken i et langt mer positivt lys.

Et springende punkt her er hvilke resultatindikatorer som brukes som kriterier. Utvalget har stor fokus på "tellekanter" som publikasjoner og siteringer. Dette er indikatorer som nok er relevante for UoH-området, men i langt mer begrenset grad i instituttsektoren, og spesielt for oppdragsinstituttene, slik som IFE. For disse vil den samfunnsnyttige bruk av forskningsresultater være en viktig og relevant indikator, det samme gjelder grad av ekstern finansiering (inkl. EU) og nasjonalt og internasjonalt samarbeid, som gjenspeiler en proaktiv organisasjon.

Utdanner vi tilstrekkelig antall forskere, og er utdanningen god og effektiv nok?

IFE støtter en opptrapping av forskerutdanningen. Vi ser også verdien av at dr.gradsstipendiater er del av et aktivt forskningsmiljø og inngår i forskningsinstitusjonenes forskningsprosjekter. Samarbeid mellom instituttsektoren og UoH på dette feltet er derfor vesentlig, og incentiver og rimelige ordninger knyttet til professor II-stillinger (også gjensidige) er svært viktig. Å følge opp dr.gradsstipendiater er dessuten ressurskrevende, og friske midler til finansiering av veiledning er nødvendig.

Ivaretar det norske forskningssystemet hensynet til langsiktig kunnskapsmessig beredskap, fornyelse og mangfold på en tilstrekkelig god måte?

Utvalget peker i sin utredning på at Forskningsrådet, på bakgrunn av sektorprinsippet, har høy grad av ubalanse i sine aktiviteter. I Norge har vi bare ett forskningsråd, hvor tematisk styrt forskning dominerer. Utvalget hevder videre at frie arenaer er klart kvalitetsfremmende, men at de ikke er de eneste arenaene for forskning av høy kvalitet, og peker således på at det må være en balanse mellom satsingene på tematisk og ikke-tematisk styrt forskning. For IFE er det, som tidligere understreket, viktig at den foreslåtte økte satsingen på finansiering av fri forskning ikke går på bekostning av finansiering av tematisk styrt forskning.

Utvalget har i utredningens tabell 7.2 gitt et forslag til finansiering av en "Åpen konkurransearena", hvor en omfordeling fra programmer i Forskningsrådet er listet som bidragsyter (170

mill.kr, tilsvarende 5 % omfordeling) inn i finansieringen. I tråd med IFEs syn, er dette ikke ønskelig.

Videre knyttes det fra IFEs side bekymring til det faktum at Regjeringen i sitt budsjettforslag for 2012 går inn for å legge ned Forskningsfondet, og dermed utfordrer siste post i tabell 7.2, der utvalget foreslår å overføre de midlene fra Forskningsfondet som i dag brukes til Norges EU-kontingent, til finansiering av den åpne konkurransearena. Utvalget har dessuten valgt å la spørsmålet om hvordan EU-kontingenten skal finansieres, ligge.

Det er viktig for instituttsektoren at den ved deltakelse i EU-prosjekter får dekket sine faktiske kostnader, og at den ikke må legge inn en egenandel i prosjektene, slik at disse blir tapsprosjekter. De teknisk-industrielle instituttene har en basisbevilgning rundt 5 %, som skal brukes bl.a. til grunnforskning, nettverksbygging, egenandeler i FME-er, SFI-er og også til dels i EU-prosjekter.

IFE ser derfor positivt på Utvalgets forslag om en økning av nivået i basisbevilgningen til instituttsektoren, nettopp for å øke instituttene evne til utvikling av langsiktig kunnskapsmessig beredskap og fornyelse, som beskrevet i Utvalgets rapport.

Med vennlig hilsen
for **Institutt for energiteknikk**

Eva S. Dugstad
Adm.direktør

Brit S. Farstad
Forskningsdirektør
Nuklerærteknologi og Fysikk